עין משפט נר מצוה

יא א מיי' פ"א מהלכות בכורות הלכה ח טוש"ע י"ד סימן שו סעיף ז:
יב ב מיי' פ"י מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ו:

מוסף רש"י

יום אחד בשנה זו. שמשחטו כלתחו בסוף שנתו וקמ"ל קרא דנאכל אותו יום ויום המחרת שהוא משנה האחרת (תמורה כא.).

שיטה מקובצת

א] כוותיה אמר מר: ב] כוותיה הבכור נאכל: ג] שנכנס בחבירתה: ד] דבי רבי תנא: ה] אחד ולדבי רבי מנא להו: ו] כבש אחד בן: ז] תיבות בזמן הזה נמחק: ח] ולדבי רבי: ט] מה"ד חלבם תקטיר ובשרם: י] מתיבת דאע"ג עד תיבת ונראה לרבי מוקף בשני חצאי לבנה כי לפ"ד ראוי למחקו: יא] נראה לו לומר: יב] בכל טומאות דאורייתא: יג] כיון שהוא טמא מן התורה: יד] לפרושי מטמא כמו ממת כדתניא: טו] ואסורה לזבים כו': טז] לנו ולר' יוסי אפילו ב"ק: יז] שיעור פירוש שמקום: יח] ומן הנהר עד אמנום: יט] בירושלמי דשל אור אין כו' נשרפת ושל כהן יש לה שיעור מפני שהיא נאכלת ושתיהן: כ] ביאה בפרק השוכר את הפועלים שמביא: כא] בערלה וכלאי הכרם: כב] אין לנו לומר: כג] אותה של מעילה ששנויה שם כך בקוצר בפרק קדשי: כד] של מעילה בצירוף: כה] מיירי בצירוף לנתינת: כו] תיבת עם נמחק: כז] כהן כו' וחשיב: כח] איכא כהן חבר שהוא עשיר ואינו רוצה לקבל ואפילו רוצה לקבל כיון שאינו צריך: כט] יום דבעל קרי ולא בעי הערב: ל] נראה לר"י דה"ה: לא] משנה דהא מאן דמחמיר בה לאוסרה בטמא מת וטמא שרץ קודם טבילה שרי כו'. ס"א לאסרה בטומאת שרץ קודם טבילה שרי לטמא שרץ אחר טבילה: לב] להפריש חלה שניה: לג] בשנה בפרק איזהו נשך דרשינן שכירות: לד] דקרא וגבי מעשר דכתיב כו' לקמן בפ' בתרא שאין: לה] לחודייהו בלא שנה: לו] בסופו דאין בכור נפסל: לז] ליה כדאחרים דהתם: לח] בשנה ס"א להאי דרבי הילכך מסתבר דהני הא דהכא נמי: לט] ומפרש התם דפליגי בהימנו:

מדמעת [י] דלא"ג דתרומת חוצה לארץ מדמעת כדתניא במנחות בפ' רבי ישמעאל (דף) [ס] ושמא אפילו השניה במקומות השנויים במשנה אינה מדמעת ונראה לרבי דבין הכא ובין התם אף במקום שהחמירו להפריש חלה שניה לא החמירו להפריש שתי תרומות דהא לא מצריך במשנה להפריש שתים אלא בחלות ויש ליתן טעם שבחלה יש יותר לחוש שלא תשתכח משום דשייכא בכל אדם המגלגל עסתו אבל תרומה אין רגילין בה אלא בעלי קרקעות וממרחי תבואות: **וכי הזאה יש לנו.** ולא היה נראה [יא] לומר שכשנטמאין במת היו הולכין ומזין בארץ וחוזרים ואוכלים בתרומה דמשום טומאת חוצה לארץ לא חשו בחלת חוצה לארץ אבל בכל [יב] הטומאות דאורייתא אסור כל זמן שלא טבל כיון [יג] דמן התורה [ו]אפילו לחולין כי אין סברא שתקנו חלת כהן בחוצה לארץ שאין יכול לאוכלה אלא אם כן ילך ויזה בארץ ישראל ומטומאת המת אי אפשר להזהר דלא"ג דצריכין ליזהר מאמת כהונתם מכ"מ מטומאת חרב שהיא כחלל אפילו על ידי אהל כדמוכח בנזיר בפ' כהן גדול (דף נג:) שמאהיל על חרב כמאהיל על המת וכרים אהלו' מוכח שהספוד נעשה כחלל ע"י אהל המת מאותם לא היו יכולים ליזהר וגם אין צריכין [יד] לפרוש כמתת כדתניא בריש תוספתא דאהלות כל טומאת המת שאין הנזיר מגלח עליה אין כהן מוזהר עליה ולהכי מסתברא שבלא הזאה וטבילה היו אוכלין אותה וצריך לפרש מתוך הלכה זו דהא דתנן במסכת חלה (פ"ד מ"ח) מן הנהר [ו]עד אמנון ולפנים שתי חלות אחת לאור ואחת לכהן כו' וטבול יום אוכלה ר' יוסי אומר א"צ טבילה ואסורה [טו][ח]לזבים כו' בטבול יום דבעל קרי איירי ושרי בלא הערב שמש אע"פ שטומאה יוצאה עליו מגופו דלאי בטמא מת וכי הזאה יש לנו [טז] ור' יוסי אומר אפילו בעל קרי א"צ טבילה תדע מדקתני סיפא ואסורה לזבים ולזבות לנדות וליולדות ולא חשיב בעל קרי והיא דסיפא לא צריכא אלא לר' יוסי כדקאמר בירושלמי לרבי יוסי נצרכא אע"פ שכתוב בה לר' יהודה דומה טעות סופר ולר' יוסי גרסינן ואגב גררא אפרש תחלה המשנה (שם) דתנן שלש ארצות לחלה מא"י עד כזיב חלה אחת מכזיב עד הנהר ועד [ט]אמנום שתי חלות אחת לאור ואחת לכהן של אור יש לה שיעור ושל כהן אין לה שיעור [יז] שמקום טומאה הוא ואין יכולין לשמור עצמן ופירותיהם בטהרה מחמת שסמוך הוא לארץ העמים וחלותיהן טעונות שריפה ולכך מפרישין שתי חלות אחת לאור שהיא חלה טמאה דאורייתא שפירותיהן גדלין בא"י ואחת לכהן שלא תשתכח תורת חלה ושל אור יש לה שיעור כדמפרש בירושלמי מפני שהוא מדברי תורה ושל כהן אין לה שיעור מפני שהוא מדברי סופרים והדר קתני [י]ומן [יח] אמנום ולפנים שתי חלות אחת לאור ואחת לכהן של אור אין לה שיעור ושל כהן יש לה שיעור ומפרש בירושלמי [יט] ושל אור אין לה שיעור מפני שהיא נשרפת ושתיהן מדברי סופרים והדר קתני וטבול יום אוכלה ר' יוסי אומר א"צ טבילה ואסורה לזבים ולזבות לנדות וליולדות ונאכלת עם הזר על השלחן וניתנת לכל כהן והיא המשנה דמייתי בריש כל הבשר (חולין דף קד.) אלא שהש"ס מביאה שם בקוצר וכן דרך הש"ס להאריך ולקצר כשמביא משניות מטהרות ומזרעים ומשנה הלשון כפי הצורך כי ההיא דספק ביאה [כ] שמביא הש"ס (פסחים דף י.) על משנת נכנס לבקעה והיא שנויה על משנה אחרת שלמעלה הימנה בסמוך לה במס' טהרות וכן משנה במסכת ערלה שמביא בהשוכר את הפועל במסכת ע"ז (דף סה:) בערלה [כא] ובכלאי הכרם מצטרפין ר"ש אומר אין מצטרפין והיא שנויה באורך במס' ערלה (פ"ב מ"א) והש"ס מקצר שם במס' ע"ז כי אין [כב] לומר שאותה משנה שמביא שם זו היא אותה [כג] שלמעלה ששנויה בקוצר פרק קדשי מזבח (מעילה דף יח.) כי אין פירושם שוה כמו שפירש רבינו תם שאותה [כד] של מעלה בצרוף לכזית ולמלקות דומיא דכל הנהו של אותו הפרק ואותה שמביא במסכת ע"ז מיירי [כה] לנתינת טעם ולאסור במאתים בתערובתה כדמוכח גופה דמתני' דערלה ודוק ותשכח ולהכי מייתי במסכת ע"ז ראיה ממנה דלאיסור ואיסור לא מצטרפין לר' שמעון לנתינת טעם ולאמן דפירש מילתיה דר' שמעון דקתני עלה ר' שמעון אומר אין מצטרפין הייני ליתן טעם דבהכי איירי תנא קמא ומילתיה דרבי שמעון דמעילה מפורשת בגמ' דמעילה (דף יח.) אין מצטרפין א"צ לצירוף דכל שהוא למכות והאי וניתנת לכל כהן הוי פירושא לכל כהן אפילו לכהן עם הארץ אע"פ שתרומת [כו] (עם) הארץ אינה ניתנת אלא לכהן חבר שישמרנה בטהרה ובתרומת חו"ל לא גזרו שמא יאכלה בימי טומאתו וכן משמע דומיא דמה ששנינו אחר משנה זו ואלו ניתנין לכל כהן [כז] וחשיב בהדייהו הזרוע והלחיים והקבה וראשית הגז וכיוצא בהן מידי דלא שייך בהו איסור טומאה ומכ"מ אם יש חבר ועם הארץ לא יתן לעם הארץ כדאמר בפרק הזרוע (חולין דף קל:) מנין שאין נותנין מתנה לכהן עם הארץ שנאמר לתת מנת למחזיקים תורת ה' מחזיק בתורת ה' יש לו מנת ושאין מחזיק אין לו מנת ולא כמו שפירש הקונטרס בכל הבשר (שם דף קד:) דלכל כהן אתא לאשמועינן שאפילו אין מחזיק יתנו לו חלת חו"ל דהא משנה שאחר זו אי אפשר לומר כן דקחשיב בה מתנות דאמרי עלייהו שאין ניתנות אלא למחזיקים אלא ודאי היכא דליכא חבר מיירי הכא א"נ אפילו איכא [כח] חבר אלא שאינו צריך למתנות יתנו לעם הארץ עני שמצווים להחיותו שאם לא יתנו לו יצטרכו ליתן לו חולין והשתא דפרישית הא דקתני טבול יום אוכלה היינו טבול יום [כט][כ](קא בעי לה) ולא בעי הערב שמש ואע"פ שטומאה יוצאה עליו מגופו נראה [ל] לומר דה"ה חלת האור בבבל ודידן אע"פ שאסורה למי שטומאה יוצאה מגופו לא בעיא הערב שמש ואין להחמיר יותר מחלת כהן דההיא משנה [לא] ומאן דמחמיר בה לאוסרה בטומאת שרץ שרי לטמא שרץ לאחר טבילה ומיהו אין ראיה כל כך כי שמא אע"פ שהחמירו בה בטמא שרץ קודם טבילה כמו בבעל קרי בטבול יום דשרץ שמא הקילו בה יותר ובהלכות גדולות כתוב בהלכות חלה אמר רבינא הילכך נדה קוצה לה חלה ואכיל לה כהן קטן או מאן דטביל לקריו ועוד כתוב בהלכות גדולות דחלה בא"י אין מפרישין אלא חלה אחת ושורפין אותה ונראה לעכשיו כיון ששורפין אותה לפי שאין להם הזאה בכל א"י צריך להפריש [לב] שניה כמו מכזיב עד הנהר ועד [ל]אמנום שמפריש חלה שניה שלא תשתכח תורת חלה[מ]: **ולית הלכתא כוותיה.** בהא דמצריך טבילה אלא אפילו טבילה לא בעי ולשון הקונ' לא משמע כן: **שנה בשנה איזהו שנה שנכנסת בחברתה.** גבי כשכיר שנה בשנה [לג] (ויקרא כה) שכירות של שנה זו אין משתלם אלא בשנה אחרת (ב"מ סה.) דרשינן בכל חד מעניינא דקרא [לד] דגבי מעשר דכתיב שנה בשנה [נ]דדרשינן לקמן (דף נג:) שאין מתעשר מן החדש על הישן ומן הישן על החדש וצריך לאוקמא הך שמעתא [ס]דשנה בלא רגלים שברגלים לחודייהו [לה][ע]בכל שנה איכא בל תאחר כדאמר בפ"ק דר"ה (דף ו:) ולא"ת והא מיבעי לכדדרשינן בתמורה פ' ואלו קדשים בסופו (דף כח:) [לו] [פ]ואין נפסל משנה לחברתה וכן עולי דריש בפ' שני דזבחים (דף כט.) ובפ"ק דר"ה (דף ו.) המקריב אותו לא ירצה אותו בלא ירצה ואין מאחר נדרו בלא ירצה ומצריך התם תרי קראי חד לבכור וחד לשאר קדשים וי"ל דהך דשמעתין דהכא נפקא ליה [לז] מדאחרים דהתם בזבחים (דף כט.) ובר"ה (דף ה:) ובתמורה (דף כח:) מקיש בכור למעשר מה מעשר אינו נפסל משנה לחברתה כו' ובתמורה (שם:) נמי קאמר דאחרים מוקמי קרא דתאכלנו שנה בשנה [לח] לדהכא והנהו דהכא נמי סברי כאחרים: [צ]**דהוה אמינא** בחזה ושוק של תודה. לר' עקיבא לית ליה כי הך סברא בסוף איזהו מקומן (זבחים דף נז.) ומפרש [לט][ק]דהתם פליגי בהימנו ודבר אחר אי הוי היקש או לא:
שלא

וכי הזאה יש לנו אמר ליה רמי בר חמא לא ליחוש ליה לסבא אדהכי אתא רב עמרם אמר להו הכי אמר רב טמא מת טובל ואוכל בתרומת חוצה לארץ ולית הלכתא כוותיה [א] דאמר מר זוטרא משמיה דרב ששת טמא שרץ טובל ואוכל בתרומת חוצה לארץ ולית הלכתא כוותיה: [ב] בכור נאכל שנה בשנה כו': מדקאמר נולד בו מום בתוך שנתו למימרא [א]דלשנה דידיה מנינן מנא הני מילי דאמר רב יהודה אמר רב דאמר קרא [1]לפני ה' אלהיך תאכלנו שנה בשנה איזוהי שנה [ג] שנכנסת בחברתה הוי אומר שנה של בכור * דבי [ד] רב תנא שנה בשנה [ה]יום אחד בשנה זו ויום אחד בשנה זו [ג]לימד על הבכור שנאכל לשני ימים ולילה אחד (א) [ה] דבי רב מנא להו ילפי מקדשים וקדשים גופייהו מנלן אמר [ד]רב אחא בר יעקב אמר קרא [2]כבש [ו] בן שנתו שנתו שלו ולא שנה של מנין עולם ורב נאכל לשני ימים ולילה אחד מנא ליה [ז] נפקא ליה [3]ובשרם יהיה לך כחזה התנופה וכשוק הימין הקישו הכתוב לחזה ושוק של שלמים מה להלן שני ימים ולילה אחד אף כאן שני ימים ולילה אחד
ואידך

וכי הזאה יש לנו. בזמן הזה דכיון דאין עכשיו הזאה [ז] בזמן הזה הערב שמש נמי לא בעי: **לא ליחוש ליה לסבא.** בתמיה. וכי לא נחוש לכבוד רב עמרם שאינו בכאן ואין טוב להורות שום הוראה עד שיבא: **טובל ואוכל.** ואין צריך הערב שמש: **ולית הלכתא כוותיה.** הש"ס קמהדר ליה: **דלשנה דידיה מנינן.** דאם נולד הבכור בניסן רשאי לקיימו עד ניסן אחר ולא אמרינן מתשרי שהשלמה שנת מנין עולם שלמה נמי שנת הבכור: **זו שנה של בכור.** כלומר דכי אולת אחר שנת הבכור היא נכנסת בחברתה דכי הוי לבכור שנה אחת נכנסה שניה למנין עולם מתשרי: **יום אחד בשנה זו.** דכי שוחטו ביום אחרון לשנתו יכול לאוכלו אותו היום ויום המחרת שהוא משנה שניה דהיינו שני ימים: **ולדבי** [ח] **רב מנא להו.** דלשנה דידיה מנינן: **מקדשים.** משאר קדשים הבאים בני שנה דכתיב בהו כבש בן שנתו: [ט] **ובשרם יהיה לך כחזה התנופה.** בבכור מישתעי כסדר ויקח קרח: [י]תודה אינה נאכלת אלא ליום ולילה והמורם ממנה דהיינו חזה ושוק כיוצא בה הוא:
ואידך

מסורת הש"ס

א) תמורה כא: ע"ש, ב) [ערכין יח: נדה מז.], ג) זבחים נז., ד) [עיין לקמן נח.], ה) [סא. ושם ד"ה ותרומתו], ו) צריכה טבילה אפילו נ"ק, ז) ועד אמנה נ"ק, ח) לזבים נ"ק, ט) אמנה נ"ק, י) מן הנהר ועד אמנה נ"ק, כ) דבעל קרי ולא בעי נ"ק, ל) אמנה, מ) [וע"ע תוס' חולין קד. ד"ה אלא], נ) לדרשינן נ"ק, ס) דהכא בשנה. נ"ק, ע) בלא. נ"ק, פ) דאין. נ"ק, צ) עיין לקמן כח ע"א, ק) נ"ל התם דפליגי בהימנו כו',

תורה אור השלם

1. לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ תֹאכְלֶנּוּ שָׁנָה בְשָׁנָה בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אַתָּה וּבֵיתֶךָ: דברים טו כ
2. וּבִמְלֹאת יְמֵי טָהֳרָהּ לְבֵן אוֹ לְבַת תָּבִיא כֶּבֶשׂ בֶּן שְׁנָתוֹ לְעֹלָה וּבֶן יוֹנָה אוֹ תֹר לְחַטָּאת אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶל הַכֹּהֵן: ויקרא יב ו
3. וּבְשָׂרָם יִהְיֶה לָּךְ כַּחֲזֵה הַתְּנוּפָה וּכְשׁוֹק הַיָּמִין לְךָ יִהְיֶה: במדבר יח יח

הגהות הב"ח

(א) גמ' ולדבי רב מנא להו:

גליון הש"ס

גמ' דבי רב תנא. ע' שבת מג ע"ב תוס' ד"ה דל"ע:

רבינו גרשום

וכי הזאה יש לנו. בזמן הזה שיהא צריך להמתין שלישי ושביעי. ולית הלכתא כוותיה. דלעולם טמא מת אינו אוכל בתרומה דאורייתא וכל הני באותה של אור קתני וכן בטמא שרץ בתרומת האור קתני: נאכל שנה בשנה לכהן כל שנתו של בכור כדמפרש בגמרא בין תם בין בעל מום בזמן בהמ"ק שנאמר לפני ה' וגו': נולד בו מום בתוך שנתו. ואין שם כהן שיתנו לו: רשאי לקיימו כל י"ב חדש. עד שישלים שנתו שמא יבא כהן ויטלנו: האי רשאי דקאמר חייב הוא: לאחר שנתו. אם נולד בו מום אינו רשאי. אינו חייב לקיימו אלא ל' יום שהם חשובין שנה כדאמרינן בגמ': אלמא דנאכל נמי בשנה אחרת דכתיב שנה בשנה. ואם לא בא כהן עד ל' יום שוחטו ישראל ומולחו ותולהו עד שיבא כהן ויקחנו: [א] ואם יסריח יקברנו: אי זו היא שנה שנכנסת בחברתה הויא זו של בכור. שאם נולד בניסן או באייר אין אומרין לכשיבא תשרי שהוא ראש השנה כבר עיברה שנתו אלא נותנין לו י"ב חדש מיום שנולד והיינו נכנסת בחברתה אע"ג דשנתו נכנסת בשנה שניה למנין עולם אולינן בתר שנתו דכל י"ב חדש הוי כאן שנה: להכי כתיב שנה בשנה דנקיט יום משנה

[א] דבר רבינו אלו צריך ביאור דלמה לא יאכלו הכהנים בעצמם קודם שיסריח דהא בכור בעל מום מותר לזרים וצ"ע.